Krimināllieta Nr.11816001320
Lietvedības Nr.KA04-0279-24/13
ECLI:LV:RAT:2024:0220.11816001320.21.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2024.gada 20.februārī

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija šādā sastāvā
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Diāna Dumbre,
tiesnesis Ģirts Aizsils,
tiesnese Signe Grīnberga,
piedaloties prokuroram Mārtiņam Beķeram,
zvērinātai advokātei Baibai Didrihsonei,
atklātā tiesas sēdē iztiesāja krimināllietu saistībā ar apsūdzētā /pers. A/, personas kods /personas kods/, apelācijas sūdzību par Ekonomisko lietu tiesas 2023.gada 3.augusta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Ekonomisko lietu tiesas 2023.gada 3.augusta spriedumu /pers. A/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 3 (trim) gadiem, ar probācijas uzraudzību uz 1 (vienu) gadu.

Brīvības atņemšanas soda izciešanas termiņā ieskaitīts aizturēšanā pavadītais laiks no 2015.gada 17.februāra plkst.13.25, līdz 2015.gada 19.februāra plkst.12.00, t.i., divas dienas, kā arī no 2023.gada 14.marta līdz sprieduma spēkā stāšanās brīdim.

Drošības līdzeklis – apcietinājums – atstāts negrozīts.

/pers. A/ faktiski saņemtā naudas summa 13 306,89 EUR par noziedzīgi iegūtu mantu un konfiscēta, piedzīta no /pers. A/ valsts labā konfiscējamās mantas vērtība 13 306,89 EUR (trīspadsmit tūkstoši trīs simti seši *euro*, 89 centi).

Ar spriedumu izlemts par procesuālo izdevumu piedziņu, kas saistīti ar zvērināta advokāta sniegto juridisko palīdzību tiesā.

Saskaņā ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. A/, personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, legalizēja noziedzīgi iegūtus finanšu līdzekļus lielā apmērā.

2014.gada septembrī, pirmstiesas izmeklēšanā precīzāk nenoskaidrotā laikā un vietā, /pers. A/ piekrita pirmstiesas izmeklēšanā nenoskaidrotas personas ierosinājumam par materiālu atlīdzību meklēt un atrast cilvēkus, kuri atvērtu kontus uz viņu vārdiem Latvijas kredītiestādēs, bet nebūtu šo kontu patiesie lietotāji, un visu datus, kas dod iespēju izmantot attiecīgos kontus, kā arī kontiem piesaistītos maksāšanas līdzekļus nodotu /pers. A/ rīcībā. Savukārt apsūdzētais šādā veidā iegūtos svešu personu maksāšanas līdzekļus (maksājuma kartes ar PIN kodiem, kontu un klientu numurus, elektroniskās identifikācijas rīkus kontu attālinātai vadībai internetbankās) izmantoja noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu pārskaitījumiem un skaidras naudas izņemšanai bankomātos, kā arī nodeva vismaz daļu no saņemtajiem finanšu līdzekļiem izmeklēšanā nenoskaidrotu personu rīcībā.

Īstenojot savu iepriekš aprakstīto noziedzīgo nodomu, /pers. A/ piedāvāja /pers. B/ un /pers. C/ par mantisku atlīdzību atvērt kontus Latvijas kredītiestādēs, nododot viņa rīcībā kontus un ar tiem saistītos rīkus un maksāšanas līdzekļus. 2014.gadā (pēc attiecīgo kontu atvēršanas) /pers. A/ ieguva viņa rīcībā /pers. B/ AS "Citadele banka" konta Nr. /konta numurs/ (konts atvērts /datums/), kā arī /pers. C/ AS "Citadele banka" konta Nr. /konta numurs/ (konts atvērts /datums/), AS "DNB Banka" konta Nr. /konta numurs/ (atvērts /datums/) un Nordea Bank AB konta Nr. /konta numurs/ (atvērts /datums/) numurus, un paziņoja tos izmeklēšanā nenoskaidrotai personai (ar pastāvīgo dzīves vietu Lielbritānijā).

/pers. A/, zinot, ka viņa rīcībā esošajos nelikumīgi iegūtajos uz citu personu vārda atvērtajos banku kontos tiks ieskaitīti finanšu līdzekļi, kas iegūti noziedzīgu nodarījumu rezultātā, nolūkā slēpt un maskēt to noziedzīgo izcelsmi veica naudas pārskaitījumus, izmantojot viņa rīcībā esošos kontiem piesaistītos attālinātās elektronisko kredītiestādes operāciju programmatūras (internetbanka) datus un kodu kartes, kā arī izņēma skaidru naudu bankomātos.

/pers. A/, zinot, ka 2014.gada 11.novembrī /pers. C/ iepriekš norādītajā AS "Citadele banka" kontā no Vācijas bankas "SPARKASSE KLEVE" klienta /Nosaukums/ konta Nr. /konta numurs/ ieskaitītie finanšu līdzekļi 9448 EUR apmērā ir noziedzīgi iegūti, tajā pašā dienā, izmantojot viņa rīcībā esošo /pers. C/ kontam piesaistītās internetbankas autorizācijas līdzekli (kodu karte Nr./numurs/) pārskaitīja 4500 EUR uz /pers. C/ kontu AS "DNB Banka" (maksājuma mērķi norādot: sava konta papildināšana), bet 4135 EUR - uz /pers. D/ kontu AS "DNB Banka" Nr. /konta numurs/(maksājuma mērķī norādot: konta papildināšana māsīcai). Savukārt 800 EUR divos maksājumos (300 EUR un 500 EUR) no /pers. C/ konta tika izņemti skaidrā naudā 2014.gada 13.novembrī bankomātā (/adrese/), izmantojot karti Nr./numurs/.

2014.gada 11.novembrī /pers. C/ pēc /pers. A/ norādījuma izņēma bankas filiālē no viņas AS "DNB Banka" konta 3099 EUR skaidrā naudā un nodeva /pers. A/. Savukārt /pers. A/ tajā pašā dienā, izmantojot /pers. C/ AS "DNB Banka" maksājumu karti Nr. /numurs/, trijos maksājumos izņēma no viņas konta skaidru naudu 1400 EUR apmērā (400 EUR un divas reizes pa 500 EUR) bankomātā (/adrese/).

2014.gada 11.novembrī /pers. D/ pēc /pers. A/ norādījuma bankas filiālē izņēma no viņas AS "DNB Banka" konta 2727,89 EUR skaidrā naudā un nodeva /pers. A/. Savukārt /pers. A/ tajā pašā dienā, izmantojot /pers. D/ AS "DNB Banka" maksājumu karti Nr./numurs/, trijos maksājumos bankomātā (/adrese/) noņēma no /pers. D/ konta 1400 EUR (400 EUR un divas reizes pa 500 EUR).

2014.gada 11.novembrī AS "Citadele banka" saņēma SEPA paziņojumu, ka 2014.gada 10.novembrī veiktais darījums - finanšu ieskaitījums 9448 EUR apmērā /pers. C/ kontā AS "Citadele banka" ir saistīts ar krāpšanu.

/pers. A/, zinot, ka 2014.gada 11.decembrī /pers. C/ kontā Nordea Bank AB no Spānijas bankas "*Banco Santander SA*" klienta */Nosaukums 2/* konta Nr. /numurs/ ieskaitītie finanšu līdzekļi 2481 EUR ir noziedzīgi iegūti, 2014.gada 15.decembrī, izmantojot /pers. C/ bankas karti Nr./numurs/, piecos maksājumos noņēma bankomātā (/adrese/) 2480 EUR (četras reizes pa 500 EUR un 480 EUR).

Nordea Bank AB saņēma SEPA paziņojumu, ka maksājums 2481 EUR no Spānijas bankas uz /pers. C/ kontu Nordea Bank AB ir saistīts ar krāpšanu.

/pers. A/, zinot, ka 2014.gada 12.novembrī /pers. B/ kontā AS "Citadele banka" no Vācijas bankas "COMMERZBANK AG" klienta */pers. E/* konta Nr. /numurs/ ieskaitītie finanšu līdzekļi 5576 EUR apmērā ir noziedzīgi iegūti, tajā pašā dienā, izmantojot viņa rīcībā esošo /pers. B/ bankas kontam piesaistītās internetbankas izmantošanas līdzekli (kodu karte Nr. /numurs/) pārskaitīja 4174 EUR uz viņa sievas /pers. F/ kontu Nr. /konta numurs/ AS "DNB Banka" (maksājuma mērķis: konta papildināšana), bet 1400 EUR – uz /pers. D/ kontu AS "DNB Banka" (maksājuma mērķis: konta papildināšana).

Naudu 1400 EUR apmērā, kas tika ieskaitīta /pers. D/ kontā, /pers. A/ 2014.gada 13.novembrī izņēma skaidrā naudā bankomātā (/vietas nosaukums/) trijos maksājumos (400 EUR un divas reizes pa 500 EUR), izmantojot /pers. D/ bankas karti Nr./numurs/.

2014.gada 12.novembrī AS "Citadele banka" saņēma SWIFT paziņojumu, ka finanšu ieskaitījums 5576 EUR apmērā /pers. B/ kontā ir saistīts ar krāpšanu. AS "Citadele banka" informēja AS "DNB banka", ka nauda, kas pārskaitīta /pers. F/ un /pers. D/, ir izkrāpta no Vācijas bankas klientu kontiem. Šā iemesla dēļ nauda, kas vēl nebija ieskaitīta /pers. F/ kontā (4174 EUR), tika atmaksāta AS "Citadele banka" un nenonāca /pers. A/ rīcībā.

Kopsummā /pers. A/ valdījumā nonāca 13 306,89 EUR.

2014.gada 11.novembrī daļu no saņemtās naudas /pers. A/, izmantojot starptautiskās finanšu sistēmas *Western Union* pakalpojumus, nosūtīja uz Lielbritāniju (1375 EUR, saņēmējs /pers. I/, dzim. /datums/) un Ukrainu (2951,50 EUR, saņēmēja */pers. J/*, dzim. /datums/) izmeklēšanā nenoskaidrotām personām.

Šādā veidā, slēpjot un maskējot noziedzīgi iegūtu līdzekļu ne mazāk kā 17 505 EUR apmērā patieso raksturu, izcelsmi, atrašanās vietu un piederību (noslēpjot sevi kā kontu faktisko lietotāju un labuma guvēju) un iegūstot savā valdījumā citu personu noziedzīgi iegūtus līdzekļus, zinot, ka nauda ir noziedzīgi iegūta, /pers. A/ ar nodomu (tīši) izdarīja sevišķi smagu noziegumu, kas paredzēts Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā.

[2] Par Ekonomisko lietu tiesas 2023.gada 3.augusta spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza apsūdzētais /pers. A/ (turpmāk arī – apsūdzētais), lūdzot attaisnot par legalizācijas darbībām, kas saistītas ar /pers. B/ konta izmantošanu. Piemērot viņam sodu, kas ir zemāks par minimālo, jo nav ievērotas viņa tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā.

[3] Apelācijas instances tiesas sēdē apsūdzētais uzturēja iesniegto apelācijas sūdzību atbilstoši tajā norādītajai motivācijai, lūdza to apmierināt.

Norādīja, ka savu vainu saistībā ar darbībām /pers. B/ kontā esošo līdzekļu legalizācijā neatzīst.

Liecināja, ka nav zinājis, ka /pers. B/ kontā ieskaitītie naudas līdzekļi ir ar noziedzīgu izcelsmi. Naudu uz sievas kontu pārskaitīja /pers. K/ un viņam (apsūdzētajam) /pers. K/ nepaskaidroja no kurienes tā nauda nāk. Ticis notiesāts bez /pers. K/ liecībām, kuru gribējis, lai nopratina tiesā, lai viņš paskaidro, kur un ko darījis ar kontiem.

[4] Aizstāve pievienojās apsūdzētā apelācijas sūdzībā norādītajai motivācijai, lūdza sūdzību apmierināt.

[5] Prokurors iesniegto apelācijas sūdzību neatzina par pamatotu, norādīja, ka pirmās instances tiesas spriedums atstājams negrozīts.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējusi apelācijas sūdzību un pārbaudījusi pierādījumus lietā, kā arī uzklausījusi procesā iesaistītās personas, Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (turpmāk arī – tiesas kolēģija) atzīst, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota un noraidāma. Vienlaikus tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedums ir atceļams daļā par apsūdzētajam noteikto sodu un šajā daļā taisāms jauns spriedums, bet pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstājams negrozīts.

[7] Izvērtējot krimināllietā iegūto pierādījumu kopumu, tiesas kolēģija atzīst, ka tas atbilst Kriminālprocesa likuma 124.panta piektās daļas nosacījumiem, proti, pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā izslēgtas jebkādas saprātīgas šaubas par to esamību vai neesamību.

Tiesas kolēģija atzīst, ka apsūdzētā vaina noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā, ir pilnībā pierādīta ar pirmās instances tiesā vispusīgi, pilnīgi pārbaudītiem un novērtētiem pierādījumiem to kopumā un savstarpējā saistībā, pirmās instances tiesa pareizi secināja, ka apsūdzētais ar savām darbībām ir izdarījis viņam inkriminēto noziedzīgo nodarījumu.

Tiesas kolēģijai nav pamata pirmās instances tiesas pārbaudītos un novērtētos pierādījumus vērtēt pretēji vai citādi tāpēc, ka apsūdzētais, viņa aizstāve nepiekrīt šādam tiesas vērtējumam. Netiek konstatēti apstākļi, kas ļautu pierādījumus vērtēt pretēji.

Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa ir izvērtējusi lietā esošo pierādījumu attiecināmību, ticamību un pietiekamību, pamatoti konstatējot, ka apsūdzētā vaina viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā ir pilnībā pierādīta. Nekādas saprātīgas šaubas par apsūdzētā vainīgumu, kas būtu vērtējamas par labu apsūdzētajam, tiesas kolēģija nekonstatē.

[8] Tā kā apelācijas instances tiesa atstāj pirmās instances tiesas spriedumu daļā par vainu negrozītu, tad saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 564.panta sesto daļu neatkārto pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus, taču papildus pirmās instances tiesas atzinumiem, secinājumiem, apelācijas instances tiesa izsaka savus apsvērumus par apelācijas sūdzībā norādīto.

[9] Apsūdzētais nepiekrīt un apstrīd viņam inkriminēto noziedzīgo nodarījumu saistībā ar naudas līdzekļu legalizāciju /pers. B/ kontā. Apsūdzētais apelācijas sūdzībā norādījis, ka /pers. B/ nekad nav piedāvājis par mantisku atlīdzību atvērt kontu Latvijas kredītiestādēs. Lietā ir /pers. B/ pirmās liecības, kuras viņa sniedza policijas darbiniekiem, un tur nav minēts viņa vārds.

Tiesas kolēģija atzīst, ka lietas iztiesāšanas gaitā ir apstiprinājies tas, ka /pers. B/ kontu un tam piesaistīto maksājuma karti izmantoja tieši apsūdzētais.

Tāpat no lietas materiāliem izriet, ka finanšu līdzekļi, kas no Vācijas un Spānijas bankām tika ieskaitīti /pers. C/ un /pers. B/ kontos Latvijas kredītiestādēs, bija noziedzīgi iegūti. Attiecīgās mantas noziedzīgā izcelsme ir pierādīta ar ziņām par faktiem, kas ietverti kompetentā ziņojumā un starpbanku saziņas dokumentos, un atbilst Kriminālprocesa likuma 124.panta sestajā daļā norādītajam pierādīšanas standartam.

Turklāt, neatbilst patiesībai apsūdzētā apgalvojums, ka viņa vārds pirmajās /pers. B/ liecībās nav minēts.

Kā redzams no /pers. B/ 2015.gada 13.jūlija nopratināšanas protokola, tad tajā lieciniece norādījusi, ka daudzas reizes redzējusi /pers.U/ ar /pers. A/ un /pers. L/, viņi visi nodarbojas ar dažādu personu kontu datu, dokumentu savākšanu turpmākajām darbībām ar kontiem. Tāpat norādījusi, ka /pers. D/ un /pers. C/ minētajā shēmā ar bankas kontiem iesaistījis /pers. A/ *(2. sējuma 37.-39. lapa)*.

Pirmās instances tiesā lieciniece liecināja, ka atpazīst /pers. A/ un norādīja, ka abi ir pazīstami kopš bērnības, uzauguši vienā rajonā. /pers. B/ liecības tiesā bija nekonkrētas, norādīja, ka ir pagājis ilgs laiks un neatceras liecināto 2015.gadā, kam ir nodevusi datus par viņas bankas kontu un tā izmantošanas rīkus *(5.sējuma 77.-78.lapa)*.

Tiesas kolēģija atzīst, ka no /pers. B/ pirmstiesas izmeklēšanā sniegtajām liecībām nepārprotami izriet, ka /pers. B/ ir pieminējusi /pers. A/ kā vienu no personām, kas nodarbojas ar dažādu personu kontu datu, dokumentu savākšanu, lai veiktu turpmākas darbības ar kontiem.

Tāpat tiesas kolēģija norāda, ka apsūdzētā vainas pierādīšanai vērtējami visi lietā esošie pierādījumi kopumā, nevis izolēti viens no otra.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 128.panta otrajai daļai to, cik ticamas ir pierādīšanā izmantojamās ziņas par faktiem, izvērtē, aplūkojot visus kriminālprocesa laikā iegūtos faktus vai ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā. Šā panta trešā daļa noteic, ka nevienam no pierādījumiem nav iepriekš noteikta augstāka ticamības pakāpe nekā pārējiem pierādījumiem.

Tiesas kolēģija uzskata, ka apsūdzētā vaina ir pierādīta ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta (šobrīd – Finanšu izlūkošanas dienests) ziņojumiem un tam pievienotajiem materiāliem; faktiem, kas izriet no vairāku kredītiestāžu: AS "Citadele banka", AS "DNB Banka", Nordea bank AB sniegtās informācijas; liecinieku /pers. F/, /pers. C/. /pers. D/, /pers. B/ un /pers. Z/ (pēc uzvārda maiņas – /uzvārds/) liecībām. Tāpat apsūdzētā vainīgums apstiprinās ar ziņām par faktiem, kas iegūti no Vācijas kompetentajām iestādēm tiesiskās palīdzības lūguma izpildes rezultātā, kā arī VAS "Latvijas Pasts" sniegtās informācijas par naudas pārvedumiem finanšu sistēmā *Western Union.*

[10] Apsūdzētais apelācijas sūdzībā norāda, ka pirmajās liecībās liecinājis, ka /pers. B/ viņam ir iedevusi savus bankas kontus. Tā rīkojies, jo uzņēmies atbildību par to un nav gribējis, lai cieš pārējie šajā shēmā iesaistītie cilvēki, t.i., /pers.U/ un /pers. K/.

Tiesas kolēģija tic apsūdzētā 2015.gada 17.februāra liecībām *(2.sējuma 30.-32.lapa)*, jo tās apstiprina pārējie pierādījumi lietā, paša apsūdzētā darbības ar kontiem, naudas pārskaitīšanu un izņemšanu. Tomēr nav pamata ticēt, ka šādas liecības par savām darbībām apsūdzētais sniedzis tikai tāpēc, lai palīdzētu citām personām izvairīties no atbildības.

Apsūdzētais liecinājis, ka apmēram 2014.gada septembrī "caur cietumu" iepazinies ar kādu personu no Londonas, kurš piedāvājis uz kontu pārskaitīt naudu, kas vēlāk bija jānoņem un jāaizskaita viņam atpakaļ uz Londonu, par ko solījis 100 – 150 EUR. Tā kā pašam /pers. A/ konts neesot bijis, viņš to palūdzis paziņai ("pazīstamajai meitenei") /pers. B/, apsolot viņai 50 EUR, un paziņojis šā konta numuru /vārds/uz Londonu. Nosauktā persona pēc kāda laika pa telefonu informējusi, ka nauda ir atnākusi. Tad viņš veicis paskaitījumus uz /pers. F/, /pers. C/, /pers. D/ kontiem.

Šīs apsūdzētā liecības apstiprina fakti, ka nauda no /pers. B/ konta tika pārskaitīta uz tiem kontiem, kas bija /pers. A/ rīcībā (/pers. D/ un /pers. F/ konti AS "DNB Banka") un ko viņš jau bija izmantojis savā darbībās, un noņemta skaidrā naudā tajā pašā bankomātā /vietas nosaukums/, kur tika noņemta nauda par darbībām ko /pers. A/ neapstrīd (daļa naudas, kas sākotnēji tika ieskaitīta /pers. C/ kontos), tostarp, izmantojot to pašu /pers. D/ bankas karti Nr./numurs/, kas nepārprotami atradās /pers. A/ rīcībā un tika izmantota darbībās, ko apsūdzētais atzīst (daļa naudas, kas sākotnēji ienāca /pers. C/ kontā, bet tika pārskaitīta uz /pers. D/ kontu).

[11] Apsūdzētais norāda, visu nopratināto liecībās tiek minēts un figurē /pers.U/, taču nenoskaidrotu apstākļu dēļ nav nopratināts šajā krimināllietā. Visi nopratinātie pārsvarā norāda, ka kontus atvēruši pēc /pers.U/ lūguma.

Tiesas kolēģija secina, ka lietā nekad nav pratināts kā liecinieks vai jebkurā citā statusā /pers.U/. Lietā nav šādas personas datu un adreses. Precīzu dzīves vietu nevarēja norādīt arī apsūdzētais, kurš lūdza /pers.U/ nopratināt apelācijas instances tiesas sēdē. Tādējādi tiesas kolēģijai nav iespēju personu uzaicināt uz tiesas sēdi, nopratināt un iegūt ziņas par pierādīšanas priekšmetu.

Tiesas kolēģija uzskata, ka apsūdzētā vaina ir pilnībā pierādīta ar pārējiem lietā iegūtajiem pierādījumiem.

Tāpat kā pirmās instances tiesai, arī tiesas kolēģijai nav šaubu, ka apsūdzētais apzināti ir veicis darbības ar /pers. B/ kontu un tajā ieskaitīto naudu. Turklāt, pirmās instances tiesa pamatoti secinājusi, ka /pers. A/ apzināti meklēja personas, kuras varētu nodot un arī nodeva viņa rīcībā savus banku kontus turpmākai noziedzīgi iegūto finanšu līdzekļu slēpšanai un maskēšanai, veica saņemto noziedzīgi iegūto finanšu līdzekļu tālāku pārskaitīšanu vai izņemšanu bankomātos, kā arī nosūtīja daļu izņemtās naudas uz ārvalstīm, bet daļu, visticamāk, paturēja savā rīcībā.

Apsūdzētais apelācijas sūdzībā norādījis, ka lietā pārkāptas viņa tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā.

Viedoklis par minēto argumentu tiks izteikts turpmāk spriedumā.

[12] Nosakot apsūdzētajam piespriežamā soda veidu un mēru par Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, atbilstoši Krimināllikuma 35.pantam un 46.pantam, tiesas kolēģija ņem vērā soda mērķi, izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, radīto kaitējumu, apsūdzētā personību, atbildību mīkstinošu un pastiprinošu apstākļu esamību.

Saskaņā ar Krimināllikuma 7.panta piekto daļu izdarītais noziedzīgais nodarījums, kas paredzēts Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā, ir klasificējams kā sevišķi smags noziegums.

Krimināllikuma 195.panta trešās daļas sankcija laikā, kad apsūdzētais izdarīja noziedzīgu nodarījumu, noteica brīvības atņemšanas sodu uz laiku no trim līdz divpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar policijas kontroli uz laiku līdz trim gadiem vai bez tās. Savukārt no 2015.gada 1.janvāra papildsods – policijas kontrole, aizstāts ar papildsodu –- probācijas uzraudzība, izslēdzot policijas kontroli no krimināLsodu sistēmas.

Tiesas kolēģija atzīst, ka lai sasniegtu soda mērķi, apsūdzētajam par inkriminēto noziedzīgo nodarījumu pēc Krimināllikuma 195.panta trešās daļas sods nosakāms brīvības atņemšanas veidā. Turklāt, tas ir vienīgais soda veids, ko panta sankcija paredz.

Tiesas kolēģijas ieskatā pirmās instances tiesas spriedumā pareizi atspoguļotas un pietiekami izvērtētas apsūdzētā personību raksturojošās ziņas. Apelācijas instances tiesai nav pamata vēlreiz pārvērtēt šīs ziņas.

[13] Saskaņā ar Krimināllikuma 47.pantu pirmās instances tiesa nav konstatējusi apsūdzētā atbildību mīkstinošus apstākļus. Tādus nekonstatē arī tiesas kolēģija. Pirmās instances tiesa pamatoti atzinusi, ka apsūdzētais atzina savu vainu daļēji.

Atbilstoši Krimināllikuma 48.panta pirmās daļas 1.punktam, pirmās instances tiesa pamatoti atzinusi vienu atbildību pastiprinošo apstākli, proti, noziedzīgais nodarījums veido noziedzīgu nodarījumu recidīvu.

Tiesas kolēģija, ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma raksturu, kaitīgumu, apsūdzētā personību, atbildību mīkstinošo apstākļu neesamību, konstatēto atbildību pastiprinošo apstākli, uzskata, ka apsūdzētajam būtu piespriežams sods brīvības atņemšanas veidā, mērā, kas ir lielāks par minimālo panta sankciju, ar probācijas uzraudzību uz 1 gadu.

[14] Tiesas kolēģija, lemjot par apsūdzētajam nosakāmo sodu, atzīst, ka ir vērtējams, vai ir ievērotas Kriminālprocesa likuma 14.panta pirmajā daļā paredzētās apsūdzētā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā.

Jebkura procesa termiņa izvērtēšana nevar notikt mehāniski un tā neizbēgami ir atkarīga no konkrētiem lietas apstākļiem un šai vērtēšanai ir jāatspoguļo rūpes par līdzsvara nodrošināšanu starp dažādām garantijām, kādas ir ietvertas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.pantā *(F. Tulkens, Report on the effectiveness of national remedies in respect of excessive lenght of proceedings. Adopted by the Venice Commission at its 69th Plenary Session (Venice, 15-16 December 2006).*

„Saprātīgs termiņš" ir piepildāms jēdziens, tas nav izteikts konkrētos skaitļos un ir nosakāms katrā konkrētā gadījumā individuāli *(skat. Ā. Meikališa, K. Strada-Rozenberga. Taisnīgums krimināLprocesā. Jurista Vārdu. Nr.48(695), 2011.29.11.).*

Savukārt, nosakot termiņa „saprātīgumu", jāņem vērā gan Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē izteiktās atziņas, gan Kriminālprocesa likumā norādītais.

Kriminālprocesa likuma 14.panta pirmā daļa noteic, ka ikvienam ir tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, tas ir, bez

neattaisnotas novilcināšanas. Kriminālprocesa pabeigšana saprātīgā termiņā ir saistīta ar lietas apjomu, juridisko sarežģītību, procesuālo darbību daudzumu, procesā iesaistīto personu attieksmi pret pienākumu pildīšanu un citiem objektīviem apstākļiem.

Savukārt Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumos pausta atziņa, ka tiesība uz tiesu saprātīgā termiņā ir viena no Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.pantā garantētajām tiesībām un, ka, izvērtējot termiņa saprātīgumu, ir jāņem vērā lietas konkrētie apstākļi un tās tiesu praksē noteiktie kritēriji (*skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1982. gada 15. jūlija spriedumu lietā „Eckle v. Germany", Nr. 8130/78, 80. punkts; 1992. gada 25. novembra spriedumu lietā „Abdoella v. the Netherlands, iesniegumu Nr. 12728/87, 23. punkts; 1999. gada 25. Marta spriedumu lietā „Pelisier and Sassi v. France", (GC), iesnieguma Nr. 25444/94, 67. punkts; 2000. gada 27. jūnija spriedumu lietā „Frydlender v. France", (GC), iesniegumu Nr.30979/96, 42.punkts; 2012. gada 22. maija spriedumu lietā „Idalov v. Russia", (GC), iesniegumu Nr.5826/03, 186.punkts*).

Tādējādi procesa ilguma saprātīguma izvērtēšanā būtiski ņemt vērā katras konkrētas lietas apstākļus, ievērojot vairākus kritērijus, proti, lietas sarežģītību, iesaistīto personu rīcību, aizskartās intereses.

[15] Tiesas kolēģija konstatē, ka izskatāmajā kriminālprocesā iegūtie materiāli, nododot lietu tiesai, apkopoti 3 sējumos. Šobrīd kriminālprocesā ir 5 sējumi.

No kriminālprocesa materiāliem izriet, ka atbilstoši /pers. A/ celtajai apsūdzībai noziedzīgs nodarījums izdarīts no 2014.gada septembra līdz 12.novembrim, pirmstiesas izmeklēšanā precīzāk nenoskaidrotā vietā un laikā.

Sākotnējais lēmums par personas atzīšanu par aizdomās turēto pieņemts 2015.gada 19.februārī *(2.sējuma 24.lapa),* bet krimināllieta tiesai nodota izskatīšanai 2021.gada 16.jūnijā *(4.sējuma 4.lapa).*

Tiesas kolēģija secina, ka kopš brīža, kad persona atzīta par aizdomās turēto līdz brīdim, kad lieta nodota tiesai ir pagājis ilgs laiks, gandrīz septiņi gadi, kuros veiktas tikai dažas izmeklēšanas, procesuālās darbības, proti: 2016.gada 8.jūnijā pieņemts lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu daļā pret /pers. F/ *(2.sējuma 3.lapa)*; 2016.gada 8.jūnijā pieņemts lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu daļā pret /pers. C/ *(2.sējuma 11.lapa)*; 2016.gada 7.septembrī pieņemts lēmums par aresta uzlikšanu mantai *(1.sējuma 242.lapa)*; 2016.gada 19.decembrī pieņemts lēmums par drošības līdzekļa atcelšanu /pers. A/ *(2.sējuma 26.lapa)*; 2017.gada 15.augustā pieņemts lēmums pieprasīt ziņas no kredītiestādes par /pers. C/ kontu *(1.sējuma 182.-183.lapa);* 2017.gada 27.oktobrī pieņemts lēmums par kriminālprocesu apvienošanu (*1.sējuma 4.lapa);* 2018.gada 19.janvārī, 17.septembrī un 24.oktobrī veikta liecinieces /pers. Z/ un /pers. D/ nopratināšana *(2.sējuma 42.-44.lapa)*, 2018.gada 20.martā veikta /pers. AK/ nopratināšana *(2.sējuma 46.lapa);* 2018.gada 26.janvārī pieņemts lēmums par procesa uzsākšanu par noziedzīgi iegūtu mantu un procesa par noziedzīgi iegūtu mantu nodošanu tiesai *(1.sējuma 244.-246.lapa);* 2018.gada 18.septembrī pieņemts lēmums par kriminālprocesa materiālu sadalīšanu atsevišķā lietvedībā un kriminālprocesa uzsākšanu *(1.sējuma 5.-7.lapa);* 2019.gadā pieņemti lēmumi par kriminālprocesa materiālu sadalīšanu *(1.sējuma 5.-23.lapa)*; 2019.gada 17.janvārī uzdots nopratināt /pers. A/ *(2.sējuma 34.lapa)*.

Tikai 2020.gadā kriminālprocesā procesa virzītājs sācis darboties aktīvāk. 2020.gada 13.oktobrī apsūdzētais izsludināts meklēšanā, 2020.gada 26.oktobrī kriminālprocess apturēts, kriminālprocess atjaunots 2021.gada 30.martā *(1.sējuma 1.lapa).*

2021.gada 14.jūnijā pieņemts lēmums par krimināllietas nodošanu tiesai *(3.sējuma 11.lapa)*, lieta tiesai nosūtīta 2021.gada 16.jūnijā *(4.sējuma 4.lapa)*. Pirmās instances tiesa spriedumu pasludinājusi 2023.gada 3.augustā *(5.sējuma 133.-136.lapa)*, apelācijas instances tiesas nolēmums pasludināts 2024.gada 20.februārī *(5.sējuma 236.lapa).*

[16] Tiesas kolēģija, izvērtējot celtās apsūdzības apjomu, sarežģītību, lietā iesaistīto personu skaitu, veiktās procesuālās darbības, secina, ka krimināllieta nav atzīstama nedz par apjomīgu, nedz juridiski sarežģītu, lietā nav iesaistīts liels personu loks, taču pirmstiesas procesā ir pieļauta ilgstoša neattaisnota vilcināšanās, kā rezultātā pārkāptas apsūdzētā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā.

[17] Atbilstoši Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 1.punktam, ja tiesa konstatē, ka nav ievērotas personas tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, tā var šo apstākli ņemt vērā pie soda noteikšanas un sodu mīkstināt.

[18] Tiesas kolēģija konstatē, ka pirmās instances tiesa savā spriedumā pie soda noteikšanas apsūdzētajam ir ņēmusi vērā minētos apstākļus, atzīstot, ka konkrētajā gadījumā soda mērs tiek noteikts atbilstoši sankcijas minimālajam slieksnim. Vienlaicīgi tiesas kolēģija konstatē, ka pirmās instances tiesa sprieduma rezolutīvajā daļā nav norādījusi, ka nosakot sodu, piemērojams Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 1.punkts, līdz ar to minētā kļūda apelācijas instances tiesā labojama un daļā par soda noteikšanu spriedums ir atceļams, šajā daļā taisot jaunu spriedumu.

Tādējādi par Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu apsūdzētajam sods nosakāms brīvības atņemšana uz 3 gadiem, ar probācijas uzraudzību uz 1 gadu. Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstājams negrozīts.

[19] Aizstāve iesniegusi paziņojumu par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu krimināprocesā, un kuram, pamatojoties uz Krimināprocesa likuma 84.panta un Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumiem Nr.1493 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksu kārtību", no valsts budžeta līdzekļiem izmaksājami 80 EUR (astoņdesmit *euro*) par juridisko palīdzību apelācijas instancē *(5.sējums 227.-230.lapa*).

Netiek konstatēti apstākļi, kas būtu par pamatu piemērot Krimināprocesa likuma 85. panta pirmās daļas, 368.panta ceturtās daļas nosacījumus un apsūdzēto atbrīvot no samaksas par aizstāvja palīdzību, līdz ar to procesuālie izdevumi saskaņā ar Krimināprocesa likuma 368.pantu piedzenami valsts labā no apsūdzētā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Krimināprocesa likuma 563.panta pirmās daļas 3.punktu, Krimināllietu tiesas kolēģija

nosprieda

atcelt Ekonomisko lietu tiesas 2023.gada 3.augusta spriedumu daļā par /pers. A/ noteikto sodu.

/pers. A/ pēc Krimināllikuma 195.panta trešās daļas sodīt, piemērojot Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 1.punktu, ar brīvības atņemšanu uz 3 (trīs) gadiem, ar probācijas uzraudzību uz 1 (vienu) gadu.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedumu atstāt negrozītu.

Piedzīt no /pers. A/ par labu valstij procesuālos izdevumus – 80 EUR (astoņdesmit *euro*) par advokāta sniegto juridisko palīdzību apelācijas instances tiesā, nosakot termiņu labprātīgai izpildei – 30 dienas no nolēmuma spēkā stāšanās dienas. Procesuālo izdevumu samaksu apliecinošu dokumentu iesniegt pirmās instances tiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt 10 dienu laikā kasācijas kārtībā Augstākajā tiesā Krimināprocesa likuma 574., 575. pantā paredzētajos gadījumos, iesniedzot sūdzību vai protestu Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijā.

Pilna sprieduma pieejamības diena – 2024.gada 17.maijs.

Tiesnese	Diāna Dumbre
Tiesnesis	Ģirts Aizsils
Tiesnese	Signe Grīnberga